

Womhaj Bóh!

Cyíslo 27.
1. oktobra.

Łétnik 1.
1891.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo łóždu ƙobotu w Esmolerjez knihiczišczerńi w Budyschinje a ƙu tam dostacž sa sčtwórtlétnu pšchedplatu 40 np.

19. njedzela po ƙwj. Trojizy.

Mat. 9, 2: A hlaj, woni pšchinješechu ł njemu jichtneho na poblešcžju ležo. Jako pał Jezuš jich wěru widžesche, džesche wón ł temu jichtnemu: Dowěr ƙo, ƙyno, twoje hrěchi ƙu tebi wodate.

Martus nam (2, 1) w ƙwojim ƙwojatym sczenju powjeda, ƙo chžychu nětoši ł Jezušej cžłowjeka donjesčž, kiž bě na wicž ƙhorh. Dofelž pał bě ƙo wołoko Jezuša wulka hromada luda festupała, a dofelž bě wołoko teho doma, pšched kotrymž Jezuš stejesche, tał wjele luda, njebě jim na žane waschnje móžno, ƙo ł tyme ƙhorhym pšche wsčón tónle lud hacž ł Jezušej pšchecžišcžecž.

Alle, sčtož ma we wutrobje po Šhrystušku žadanje, a sčtož ma do njeho prawe dowěrjenje, tón ƙo nicžemu njeda sadželacž, ale budže hladacž, hacž njemóhl pšche wscho ł Jezušej dóncž. Duž ƙebi cžile ludžo ƙwojeho wboheho ƙhoreho wsachu, łajtehož mějachu tam pšched ƙobu na poblešcžju ležo, šalějechu ł nim horje na ƙhežu, na ƙamón ƙryw, w ƙrychu ƙebi tam ƙruch ƙrywa a pušcžžichu wboheho ƙhoreho ł postronkami dele ł ƙrywa. Duž tam tón wbohi na wicž ƙhorh cžłowjet nětkle pšched ƙamym Jezušom delta na semi na ƙwojim poblešcžju ležesche.

Nasch ƙnješ pał bě na tym wbohim ƙhorhym dužy pónač, ƙo ma wón do njeho wěru, ƙo pał maja jeho noscherjo wschitzy ł nim ƙobu do njeho wěru. Hdyž tež pola nich wěra do Jezuša hišcže cžisče jašna njebě, a hdyž tež wot nich žadny Jezuša hišcže dawno wscheho dopónač njebě, mějesche wot nich łóždy tola wschitko to we wutrobje, sčtož je praweje wěry jadro, to reka: woni chžychu mēčž pomoz, a wot nich łóždy mějesche do Jezuša to dowěrjenje, ƙo móže jim jeno wón pomhacž.

Š nicžim njemóžesč naschemu sbóžnikej wjetšche wješele scžinicž, hacž hdyž ł wutrobnym dowěrjenjom ł njemu džesč, a hdyž ł njemu džesč, łajkiž ƙy, njech mēčž nusu, kiž była na tebe wot wonka pšchischła, abo łajku, kiž była cži wot nutška nastala. Ša woboju ma wón pomoz. Wschudže wē wón pomhacž; byl ty tež w ƙamej łajkej nusu, łotraž była cži pšche wschu mēru wulka.

Łamónle na wicž ƙhorh cžłowjet njeje mēčž ƙamu lutku tule ƙhorosčž na ƙebi, — jeho wschak tež hišcže hinascha ƙhorosčž cžisčesche, to reka: jeho hrěchi, pšchetož te bēchu sa njeho najcžesche brēmjo. Š nimi bē ƙebi wón ƙam łajkule ƙhorosčž pšchicžahnul, a tole brēmjo nětkle hišcže wjele cžesčho na nim ležesche, hacž wscha ƙhorosčž, łajkuž mějesche hewat na cžele.

Njech chžyła jeno naš wschitlich wscha nascha swonka cžěšnosčž na nasche hrěchi a na nasche snutštowne hubjenstwo dopominacž, a njech chžył łóždy wot naš ƙam sa tym stacž, ƙo by ƙo nam tale nascha šchoda wuhojika, potom móhl wēšcže łóždy łóžde cžerpjenje wjele lóžo snjesčž, łajkež jehe sa žime dny potrjehi.

Dofelž móže nasch ƙnješ łóždemu nuts do wutrobny widžecž, bē ƙo dužy na to dohladač, łajku hluboku šchodu je mēčž tónle ƙhorh we wutrobje, a łajke je mēčž pódla žadanje, runje tule šchodu wot ƙo wotbncž. Duž je jemu Jezuš prajil: „Dowěr ƙo, ƙyno, twoje hrěchi ƙu tebi wodate!“ Łajki miły a lubosny je byl tola nasch sbóžnik spochi je wsčemi ƙhorhym!

Še wscheho teho móžesč widžecž, sčto ƙebi tón pola Jezuša docžaka, kiž ł njemu dže jako hrěchnik ł rostatej a ł pokutnej wutrobu. Šwaricž wón wēšcže nitoho sa to njebudže ani ƙo na njeho hóršicž, ale budže ł łajkimi spochi lubosnje a rjenje rēcžecž a jim jich hrěchi wodacž. Š łajkej lóhkej, dowěrnej wutrobu ƙmēšch tola ł njemu hičž!

Ach, ƙnježe, moje žiwjenje
Pšched tobu dobre njeje,
Duž podam ƙo na proščenje:
Šo ł hnady njeđeskeje
Móhl jašne ƙwětlo wohladacž,
Šej wumóženje namafacž
Wot wscheje njeduschnosče.

Rošdzělene pucze.

Ƙo němštim Jana Bjedriča.

I. staw.

Šaj, haj, džesche bur Marczin Reichart hluboko sdychuj, lēpje njebudže pola naš: hdy bychu naschi nanašo tole njeđelske žiwjenje

w naschich dnjach widželi, ja šebi myšlu, so bychy šo w rowje wobrocžili. Běch dženša w zyrkwi, — tam šym lědma 5 abo 6 ludži widžik; ale hdy bych dženš popołdnju psches domy schoł, šym dobry sa to, so bych, hdy by wyšoko pschischko, džekacz dorosče-nych w zylch Rodezach namakał a to jenož tajlich, kiž dželacz nje-moža. Wschitzu drusy šu na žnjach — a džeczi to wot staršcheju widža, a kaž stari hwišdaja, tał młodzi rejnaja, a dženša wjeczor budže w forczmje sašo hary došč!

Tón muž mějesche prawo. Bě nimale jeniczki w Rodezach, kiž — a to niž jeno dla šwontowneho šwuczenja, ale š wutrobu — šo stareho porjada a wašchnja džeržesche, kaž bě to pola wótzow. Šhěža a dwór wotpoczowaschtej njedželu w šwjedženštej czischinje, jeno šo šo najnušnišche wěžy wobstarachu. A kaž bě dželawy džei wušwječeny a žohnowany psches šhromadnu modlitwu, na kotrejž šo tež wotročł a šlužowna džowka wobdželišchtaj, tał nje-šmėdžesche njedželu nikomu Rnjefome šłowo pobrachowacz. Šeno hdyž bě šhorn, njebė stary Reichart na šwojim zyrkwinyu blaflu widžecz a wušmėwžy mēnjachu, šo by duchowny hižo pschezo w zyrkwi bycz mōhł, tola kantor š girlowanjom prjedy šapoczł njeby, hacž Reichartez nan njeje šwoje špėwarške wotczinił. A se starym šhodžachu do Božeho doma wschitzu, kiž mōžachu hospodarštwu wopuschēczič, kōždu druhu njedželu hospoša a wotročł, druhu njedželu jeniczki šyn a šlužowna džowka. Čzi pał, kiž njemōžachu kėmschi hič, njepšchidžechu tola wo njedželške žohnowanje, pschetož popołdnju šhromadži Reichartez nan šwój zylu dom a špėwasche š nimi, a wuczita jim staw se stareje domjazeje biblije, kotruž bě hižo jeho njebohi nan jako wyško wažene herbštwu dostał, a modlitwu š Habermanowych abo se Starkowych modleršlich knihow.

Tač bě jo čzinił, po tym šo bě šo nanowej šmjerczi hospo- darštwu na šo wšacz dyrbjal a žona, kotruž bě do šwojeje šhěže wjedł, bě w tutej kaž we wschěch druhich wěžach š nim jena wu- troba a jena dušcha. Teho bėšchtaj šo džeržakoj w dobrych dnjach, kotrejž bėšchtaj hromadže mēkoj, a na tym bėšchtaj šo pošylnikoj w najczėžšchim čzašu, kotruž bě jimaj wobradženy, jako Rnjėš jimaj psches šku šhorosč šchtyri džeczi wot wutrobny wotorhnu a jeno najmłodscheho šyna jimaj wostaji, jeju Wilhelma, kiž, runjež šłabe džeczo, tola š jeju wješelu tyjesche a nēł hižo nēfotre lėta nanej pilnje pemhasche. A pschi wótzowškim wašchnju dyrbjesche — to šo pola starych ludži šamo rosumi — pola njeju wostacz hacž do kōnza.

Bė krašny lėtny wjeczor. Šorzo bė julijowe šlōnzo zylu džei šwēczišo a bė nēł runje šady mōdrnych horow w dalokosčzi šo k.owako. Žadyn wēšik šo njehibasche, žana mofra kurjawa nje- šelhadža š kufow, žana mrōczalka šo njepokasa na jašnych njebie- šach, kotrejž šo psched wjeczorom kaž se šlotym wohenjom wēb- štrjepjene šdachu — duž šo jara dušchnje wonkach w bosowej šhlōd- nizy šedžesche, hđež bė tač po njedželi čzicho a mērnje. Krašny blecł, tuta stara bolowa šhlōdniza. Šežesche šrijedža stareje, š do- brymi šadowymi šchtomami wobstateje šahrody, kotraž š rjanej, wot wješesche rēcziš pomodženej šufu mješowasche. Tač š blaflami š hustej wōšchinu wobrosčena ležesche psched woczomaj tych, kiž w šhlōdnizy šedžichu a bjes tym šo š daloka pozpula lubošnje wōlasche a š trawy šchwjercž šo šlyšhecž dasche, čzehnichu psches wutrobny wšchelake šony a myšle, kotručž jenu bė Reichartez nan runje wuprajil. Šeho rēcž namaka š hlōwu šiwanjom pschewodžane pschihłobowanje pola wobeju pošlucharjom, kotraž šo š nim rja- neho wjeczora wješelišchtaj. Šedyn, šchwizny wokoło 20 lėt stary pachol, kē tač widomnje na nana podobny, šo dyrbjesche jeho kōždu na přenje wohladanje ša jeho šyna džeržecz. Šladžy ležachu čzorne wlošy na hlōwje, kaž bėchu šnana junu pola nana, pola kotrehož drje nēł nēfotre šchere wlošy blisfu starobu pschipowjedachu; brunej woczzi šo šwēczišchtej š tej pscheczelniwosčzu, kotraž pola stareho muža jeho wulku wutrobnu dobrotu pscheradžesche. A byrnjež nje- mōžesche ničto na młodženzu žaneje wōšobneje rjanosčze šhwalicz, dha ležachu tola na jeho wobliczu tajka čzistosč, tajka dobrocz- wosčž a tajka młodostna čzerštwosčž, šo njemōžachu na njeho hinał hacž š nutrynym dobrym špodobanjom pēhladacz. To bė Reichartez Wilhelm, š kotremuž bė šo, kaž hewal njedželu, pscheczł, mōžemy prajicz jeho jeniczki pscheczł, pschitowaršchil. Pschetož wješni hōlžy njechachu š Reichartez Wilhelmom a wōn š šimi wjele čzinič mēcz. Šdyž bė wōn jim pschepčobžny, dha čželasche Wilhelm š te- warštwu, kotrejž šo njemōžesche hinał šwješelicž hacž š hawtowanjom a se štym rēcžemi. Namaka šo jeno hišchče jedyn, kiž na tutym čžerjenju žaneho dobrego špodobanja njemējesche a tōn bė mlyniški š lipineho mlyna, kotruž na wješnym kōnzu rēcžka čžerjesche, kotraž kufi Rodeczanšlich burow pomodžesche. Tutōn, š mjenom Ernst Brendel, bė wyšoko šrosčeny, rjany młody muž, na kotrymž bė

lohko widžecz, šo špody kudžerjan-nych wlošow wyšoko šeczaze myšle- bydlachu a kotremuž šo š jašneju mōdreju woczow nēłajka hordosčž a šašakosčž šwēcžeschtej. Wōn bė hižo dlēhe hacž jene lėto w Rode- zach a hdyž njebychu Reichartez to š jeho pomjedanja wjedžili, šo je pobožna macžer jeho w pōczimowosčzi a napominanju š temu Rnjesej horje čzahnyła a jeho š wjele modlitwami a šylšami šwo- jemu šbōžnikej poruczila, hdyž jeho pschi šwojim šažnym wumrjecžu jako šyrotu šawostaji, dha mōžachu š jeho wašchnja jašnje došč widžecz, šo žyle hinasche jadro w nim težesche, hacž w lohkosmyšl- nyh, hrubnyh a lohnyh wješnyh pacholach. Tež wōn nimale kōždu njedželu kėmschi šhodžesche a šo rad na šhutnyh rošrēczenjach wob- dželi — tač bė šo š Reichartez Wilhelmom hromadže namakał, a jako bė halle teho staršcheju šesnał, kotraž jemu w šwojej pschecz-elniwosčzi jeho dołho hižo njeboheju staršcheju šastupišchtaj, njepo- brachowasche nimale žane njedželške popołdnje w Reichartez šhěži, hđež bė rad widženy hōšč. Reichartez nan drje mēnjesche, šo po- božnosčž pola Ernsta Brendela hišchče hłuboko došč we wutrobje nješedži a šo je š wulkeho džela derje nawuknjene wašchnje, hacž dotal bjes mōžneje šprawnosčze — tola bė šjawnje widžecz, šo šo čzim dlēje čzim wjažy wo šbōžnosčž šwojeje dušche stara. A to, mēnjesche stary, je tola hłowna wēž.

Wobaj młodženzaj wopominaschtaj te šłowa, š kotrymž bė stary nan šwój hñew wuprajil, kaž šo to husto sta, hdyž wot- šwječenje njedžele w šwojej blisčosčzi, w šwojej wōšadže widžesche, kotrejž bu tola tež čziste Bože šłowo přėdowane a kotraž wolu šylneho a šuroweho Boha šnajesche. To bė jara wulka bolosčž ša stareho, pschetož wōn džeržesche šo šobu šamolwiteho ša ša- džerjenje šwojeje wōšady, ale tač husto hacž w rošrēczenju se šwo- jimi šušodami a wješnyimi rēcž na to pschijnješč čžyšche, tucz š wot- tym ničzo wjedžecz a šlyšhecž njechachu. Wōsta wšcho kaž je bylo a jemu ničzo wšchšche njewošta, hacž šo dyrbjesche šam šwoju šrudobu n ešč, hdyž ju nješjewi, kaž dženša tym šwojim. Bė čzicho w šhlōdnizy, doniž Ernst njewotmolwi: Šaj, nano Reicharto, horjo je wšchudžom po šwēcze. A hdyž wōšebje na to hladam, tač wjele jich wotpadaje a kajka bjesbōžnosčž šo njedželu šjewi, přtom mōžu šebi derje wujaschicž, šo je tač mačo ludži, kiž maja mēr a pokoj w wutrobje. Šož čziniš, tač šo čzi dže, praji pschi- šłowo, a ja šebi myšlu, šo ma prawo.

To wērju teč, džesche stary nan, ale jeno, hdyž jo prawje rošymišč. Šlaj, Ernsto, je wjele pschihłowom, kotrejž šu wērnosčž a šašo wjele, kotrejž šu šža, ša tym hacž je šrošymišč. Šedyn namaka tem wšchelake šornjatka čzisteho šłota, drubi čzini tošamšne šłowo š pschihłowu šwojich hřechow a šwojich žadosčžow. Tač ma šo teč štuton pschihłowom. Še wērnno, hdyž š njeho tošame rošymišč, šchtož šwi. pišmo wuprajil se šwojim: „Wjesbōžni nimaja žaneho mēra“. A tač šy ty je derje mēnił. Ale hdyž by nēčto wēricž čžyl, šo dyrbi jeno čžepne a prawe žiwjenje wješčž, šo nješmēje potom jenož dobre šwėdomnje pscheczimwo Bohu a čžłowjekam, ale teč w wšchēm nastupanju šbože a derjehicže, kaž telko ludži šebi myšli — to by drje mylene bylo.

Šaj wšchak, Ernst napscheczimi, a čžyl tola mēnicž, hdyž by Bōh wēprawdže prawy bycz čžyl, přtom dyrbjal tola tym, kiž čžedža jemu rad šlužicz, teč psched druhimi dobrotu wopokasacz.

Hdy by nōn čžyl prawy bycz? Ach, mōj šyno, hdy by wōn čžyl prawy bycz, dha dyrbjeli my wschitzu kōnž wšacz, pschetož psched nim njemōže šo žane čžeko šhwalicz. Šchto dyrbjako š nami bycz, jeli šo nješmēli šo jeho hnadže domēricž. A to ty derje wēšč se šwjateho pišma, šo kohož tōn Rnjėš lubo ma, teho wōn powuczil; wōn šhōsta pał kōždeho, kotrehož ša šyna horje wōsmje.

Šaj, džesche Ernst, to je nēšchto, šchtož hišchče prawje rošymicž njemōžu. Ššebi myšlu, hdyž my po najlėpšchim wjedženju a šwėdomnju šwoju winowatosčž čzinimy, potom njeby šo nam Bōh šlė hič dacž mōhł.

To je, džesche na to Reichartez nan, tajki křuch stareho natur- škeho čžłowjeka a čželna hordosčž. Šladaj šo, šo šo š tym nje- šjebasch — čžłowšta wutroba wumyšli šebi pučž, ale tōn Rnjėš wjedže šam jeho šhōd. Teč tym, kiž šo ša pobožnyh džeržimy, je prajene, šo mamy psches wjele šrudoby do Božeho kraleštwu šanicž. A čzi, kiž šami psches šrudobu pošuty na tutōn pučž pschicž nochzedža, čzi dyrbja psches šchizž a domapytanje wufnyčž, šo čže noš Bōža dobrotu š pošuczil docžahnyčž.

Š tym štanu, šo by, kaž kōždy wjeczor čzinješche, hišchče wokoło dwora a psches hřōdže šhodžo hladał, hacž teč je wšcho w dobrym rjedže. Wilhelm pał a Ernst wostaschtaj hišchče hromadže šedžo, bōrny šo dušchnje rošrēcžuju, bōrny šašo na te wot wješneje hašy š nim šlincžaje šynki pošluchajo. (Šofracžowanje.)

Bjesbóžnosć sozjaldemokratije.

© twojeho rta budžu ja cze! (Luf. 19, 22.)

Rölnske džěłaczeriske nowiny (1890, cz. 52) pišaju: „Ład nje- budže ƚo pšes žane blady wo fšesćizjanskej poƚušchnośći wot- džerjeć dacž, ƚwoje puta roškamacž.“

Ƙo krwi nam wonjenje napschecziwo czehnje se sozjaldemokra- tiŝich spěwow, hdyž ƚo w Zürichskim spěwniku wo tym rěczi, ƚo dyrbi ƚo „dženŝniŝchi porjad w krwi tepicž“ abo

„nětcziŝche mjeŝy, ƚiž ƚu czehnjene, dyrbja padnycž; pšes krej a rospadanki chžemy hič a ƚamo krejpschelecža ƚo njebojecž, hdyž je trjeba“ abo

„rosbicze nječłowŝku ŝchlachtu, ƚo krej hacž k njebjeŝam lěta!“

Wny po tajkim widžimy, ƚo ƚu nječłowŝke ŝtutki, kotrež ƚo w lěcze 1871 w Ƙarisi stawachu, tež pola naŝ móžne, dokelž ƚu spodobanje němŝich sozjaldemokratow dawno hižo namatake. „Esu tola“ — po ƚłowach sozjaldemokraty wot 15. měrza 1883 —

„prěnja revoluzija, w kotrejž je ƚo džěłaczeriŝki ŝtaw jačo tón ŝtaw pŝchipoŝnač, ƚiž móže cžłowŝke towarŝtvo do praweho porjada pŝchinjeŝč.“

Kak woni to cžinja, spóŝnawamy ŝ teho, hdyž ƚo dopomnimy, ƚo tamni arzybiŝkopa w Ƙarisi a wyŝokodoŝtojnego, pšes ƚwoju dobrocziwoŝč ƚo wuŝnamjazeho ŝararja pŝchi žyrkwi ƚwoj. Wadleny a dwaj a ŝchěŝčdžěŝat widženych muži duchownŝeho a druhich ŝtawow w dworje jaŝtwa „La Requette“ ŝatjělichu, ƚo jich cžěła wohidžichu, ƚo mužow k temu poŝtajichu, tač mjenowanych Petro- leurs, kotŝiž dyrbjachu najrjěniŝche twary ŝapalicž. Wjele rjanych ŝjawnych twarjenjow ƚo tehdom ŝpali; jenož mačo móžěŝche ƚo jich ŝdžerjeć. Hdyž njeŝu wŝchitke žyrkwoje do powětra ŝlecžake a žyke měŝto Ƙariŝ ƚo ŝpališo njeje, tamni palerjo a mordarjo žaneje ŝaŝlužby na tym nimaju, woni běchu wŝcho na to pŝchihotowali, ƚo móhke ƚo wŝchitke jich bjesbóžne wotpohlady wumjeŝč.

W hibanju ŝa wólby na rajchŝtag drje „Düŝeldorŝke džěła- czeriŝke nowiny“ wuprajichu, ƚo tamne žačofne ŝtutki w Ƙarisi ani wot tač mjenowaneje „Kommuŝny“ wobŝamknjene ani wot njeje wuwjedžene njeŝu. Pŝchecziwo tajkemu ŝhróblemu njewěrnemu wuprajenu njech to k roŝjaŝnjenju ƚłuzi:

W lěcze 1874 w Londonje cžiŝchžane piŝmo wuńdže, w kotrymž ƚo wójewjenje wot najŝnacžiŝkich a najŝławniŝkich ŝtawow „K. = muŝny“ namaka, w kotrymž tucži ŝłóŝtnižy bjeŝ wŝcheje haniby ƚo k tamnym bjesbóžnym ŝtutkam jačo wot nich wuwjedženym wuŝna- waja. Najprjedy ƚu wulžy roŝhorjeni pŝchecziwo wŝchitkim „połojcžnym“, ƚiž ƚu, dokelž ƚo na nich ŝpuŝchžecž njemóža, hórŝchi hacž ŝjawni njeŝchecželjo, ƚiž „njeŝroŝumja, ƚo je revoluzija (po- wróćenje) tón prawy pucž cžłowjeŝtwa k temu kónzej, kotryž je jemu wot hitorije a pŝchirody (natury) wottŝknjeny“.

A potom dale wo nich rěka: „Woni njewjedža, abo tola tač cžinja, kač bychu njewjedželi, ƚo runje hačle na pŝchifaŝnju Kommuŝny, kotraž hacž do poŝlednjego wókomitnjenja ŝ ludom ŝjednocžena woŝta, — ƚu ƚo popjo a žandarmy ŝkónžowali a wóhnje ŝačžake.“

Woni wo ƚebi praja:

„ŝchtož naŝ naŝtupa, dha mamy my ƚwój džěl na wŝchitkich tych ŝchtraŝach, kotrež ƚu doŝtali ludowi njeŝchecželjo, a na ŝpalenju wŝchitkich tych twarjenjow naŝ podcžiŝchžowazeho knježěŝtwa.“

Hdyž my nětko wěmy, ƚo naŝchi sozjaldemokratojo ŝ tamnymi ŝłóŝtnikami ŝ krwi womasanymi w bratrowŝtim towarŝtweje ŝteja, dha mamy tola njepowalny dopokaŝ, kač bjesbóžni ƚu sozjal- demokratojo.

27. meje 1871 w Zürichu wuŝhadžaze sozjaldemokratiske nowiny hladajo na tamne nje ŝutki w franžowŝtim hłownym měŝcze wupraja: „Nětcziŝcha forma revoluzije, Kommuŝna, padnje kač cžěko martrarja, ale revoluzijiŝke myŝle woni moricž njemóža. . .“ Hdyž tež nětko na rowach ŝabitych revoluzionarow a na ƚo kurjazych rospadankach w Ƙarisi nječłowŝke wójŝto dohyczeriŝke ŝteji, ƚo by ŝaŝo ŝtaremu, hnijazemu cžłowŝkemu towarŝtwu pucž pŝchihotowačo — podcžiŝchženiŝ njeprawdoŝcže a nječžiŝtoŝcže je tola jenož hiŝchže mačo cžaka ŝpožčene; a ŝchtož ƚo nětko ŝtawa, je poŝow tych wichoŝow, kotryž pŝchichod w ƚwojim kłinje njeŝe.

Ludowy ŝtat tehdom piŝaŝche: „Wny ƚwoy pŝchěŝjene ŝ Kommuŝnu; my ƚwoy hotowi, kóždy cžak a pŝchecziwo kóždemu jejne wotpohlady ŝaŝtupowacž.“

W rajchŝtagu ƚo Bebel wo Kommuŝnje tač wupraja: „Ło je jenož mače wojowanje do přědka poŝłanych poŝtnow, kotrež junu džěłaczerjo pŝchecziwo wŝchitkim hrodam wuwjedu.“

W tutym lěcze w mjenje němŝich wotpoŝłanych na wulkej ŝhromadžijnje džěłaczerjow w podkoptach džěłaczer ŝchröder ŝ Dort-

munda wěnz na rowy tamnych jich ŝłóŝcže dla ŝaŝčelnych Kommu- nardow połoži. Eŝobuwotpoŝłany Buni potom, ƚo by tu wěz žyke jaŝnu ŝežinič, wupraja, ƚo je ƚo tutón wěnz w mjenje wŝchitkich wotpoŝłanych, ƚiž běchu hacž na dweju tež pŝchitomni, tam połožič.

Nowiny „do přědka“ wójewichu 26. měrza tuteho lěta pŝcheproschenje na džěłaczeriŝku ŝhromadžijnju se wŝchěch ludow, ƚo 16. augusta w Brüŝŝelu ŝhadžowazu. Pŝcheproschenje ŝkónčzi ƚo ŝ pŝchecžoni: „Brüŝŝelŝka ŝhromadžijna njech doŝpołnu pŝchěŝjenoŝč pŝchi- njeŝe, pŝchěŝjenoŝč džěłaczerjow we wuwjedženju ƚwojich myŝlow: ƚo by džěłaczeriŝki lud połnje ƚwojeho prawa ƚebi wědomny byč.“ K temu katholicke nowiny ŝ prawom pŝchispomnja: „Wny mamy tu ŝ poŝphtom cžinicž, twjerdže ŝačžene ŝjednocženje „džěłaczerjow“ wŝchitkich krajow Ewropy ŝariadowacž, ƚo bychu potom ŝjawnu a roŝmyŝlenu wójnu pŝchecziwo naŝchemu cžłowŝkemu towarŝtwu ŝa- pocželi.“

Sozjaldemokratojo niž jenož ŝłóŝčam Kommuŝny pŝchihłoŝuju, ale tež nječłowŝkim anarchiŝtam, ƚiž chžedža bjeŝ ŝakonjow a prawow žimi byč, ƚo móže kóždy žimy byč, kač chže, a cžinicž, ŝchtož chže, a byrnjež najwjetŝcha ŝłóŝč byča. Sozjaldemokratojo drje přěja, ƚo maja ŝ nimi towarŝtvo, ale wŝcho přěcže ničžo njepomha. Anarchiŝmus je džěcžo sozjaldemokratije, a se sozjaldemokratikiŝch ŝaŝadow ƚu anarchiŝtojo wuroŝtli. Anarchiŝta jenož tute ŝozjal- demokratiske ŝaŝady hacž do poŝledneho piŝwika pŝchewjedže. W ƚwojim najněwŝchim piŝmje elŝaŝŝki ŝapoŝłanz na ƚejmje, ŝarar Winterer, woŝebiteho roŝdžěła bjeŝ anarchiŝtami a sozjaldemokratami njenamaka: „Esu sozjaldemokratojo, wot Marga hacž na jeho wu- cžowžow, ŝchto druge?“

„Sozjaldemokrat“ drje hněwnje myŝl wotpoŝaže, ƚo je wón ŝ anarchiŝtami pŝchěŝjene. Ale kóždy kórcž, hdyž ŝłóŝč, wot anar- chiŝtow wuwjedžena, na ƚwětko pŝchindže a ŝłóŝtnik ƚo ŝaŝudži, ŝteji na ŝtronje ŝaŝudženeho a ƚwari na ƚudnika. Tač rěcžachu te ƚame noniny pŝchecziwo wotprawjenju tamnych anarchiŝtow w měŝcze Chicago. Woni praja, ƚo chže tamne wuŝudženje žyly džěłaczeriŝki lud trjehicž.

Hacž runje chžedža sozjaldemokratojo wuprajeni njeŝchecželjo anarchiŝtow byč, tola wóžerjo němŝich sozjaldemokratow, Bebel, Grillenberger, Liebknecht a Singer na ŝozjaldemokratiskej ŝhroma- džijnje we Wróŝławju próŝtwa wo wobhnadženje tamnych ŝnathych ameriŝanŝkich ŝłóŝtnikow wotpoŝłachu. (Pofracžowanje.)

Njemóžemy tež my to trjebacž?

Hdyž bě wójna 1871 dohnyta, naŝch njeŝapomnity kžěžor něŝchto mužow, ƚiž běchu ƚo we wójnje wuŝnamjenili, na hoŝčinu pŝcheproŝy. Hdyž bě hoŝčina nimo, wón ŝ kóždym hoŝčom někotre pŝchecželne ƚłowa porěcža a duž ƚo tež jeneho wopraŝcha: „Nětko mi junkrócž prajcže: Kak ƚebi to wujaknicže, ƚo je ƚo to wŝcho mi radžiko? jačo by prajicž chžyl: ja tola w ƚwojej ŝtarobje ƚebi njeŝwym wjazy na to myŝlicž móhč, hiŝchže na kžěžorŝki trón ŝtupicž a tajtu wójnu dohycž.“

Hóŝč wotmolwi: „Majętoŝč, to móže ƚo lóhko prajicž.“

„Lóhko?“ wotmolwi kžěžor; „móžecže dha mi pŝchicžinu prajicž?“

Hóŝč wotmolwi: „Ło ma woŝebje tŝi pŝchicžiny.“

„Eŝi pŝchicžiny?“ ƚo kžěžor wopraŝcha, „ja lědy jenu wěm; ale prajcže mi te tŝi!“

„E přěnja“, praji tón hóŝč, „ma Waŝcha Majętoŝč herb- ŝtvo žohnowanja ƚwojeho pobožneho, bohobojaŝneho nana a ƚwo- jeje pobožneje maczerje a wo tajkich džěcžoch piŝane ŝteji: Manowe požohnowanje twari džěcžom kžěže. (Sir. 3, 10). — E druga je Waŝcha Majętoŝč je Eŝwojim wójŝtom njeŝena byča wot nut- nyh modlitwow wjele tyŝazow Eŝwojich wěrjazych poddanow a wo tajkich piŝane ŝteji: Próŝtwa praweho wjele ŝamóže, hdyž je ŝpravna. (Zak. 5, 16). — E tŝecža je Waŝcha Majętoŝč ponižna doŝč, ƚo ŝpóŝnaje, ƚo je ƚo Wam to radžiko; Wny dohycže niž ƚebi ƚamym, ale temu Knjeŝej pŝchipiŝacže, a wo tajkich piŝane ŝteji: Ponižnym dawa Wóh hnadu.“

Wad tutym wuprajenu ƚo kžěžor wulžy ŝwjeŝeli a ƚwojemu hoŝčej praji: „Ło ƚo mi jara lubi, ŝchtož mi wy tu prajicže; to dyrbi kónpryž tež ƚlyŝchecž! Wjedricho“, wón jeho ŝawoča, „pó- jow, daj ƚebi wot teho knjeŝa powjedacž, ŝchtož je mi runje prajč, to móžěŝch trjebacž.“

Njemóžemy tež my to trjebacž? Trojake ƚebi tudy ŝpomjatkuj- my: 1. Džerž Wože kaŝnje, woŝebje tu, ƚiž ma ƚlubjenje. 2. Budž wobŝtajny w modlenju. 3. Woŝtań — w ponižnoŝczi. Potom žohnowanje najwŝchŝcheho njeuwowŝtanje.

